

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NADALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—
Ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIRREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsiooni juhataja J. Janusson
Sektsiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektsiooni juhataja J. Kurks
Sektsiooni nõukogu esimees Prof. F. Kõpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 5

Tallinn, 4. veebruaril 1936

II aastakäik

SISU:

Lhk.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS.

Taimevõitõöstus ja siseturu varustamine taimevõiga 84
Lühituudisid 86

RAHANDUS

Pangad detsembris 87

LAEVANDUS

Teiste sadamate tegevus detsembris 89

HINNAD

Tähtsamad hinnad ja noteeringud 90
Valuutahinnad 91

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Põllumajanduslik väljavedu 91
Võiturg 91
Peekoniturg 92
Tapaloomade- ja lihaturg 92
Kanamunaturg 92
Piimaturg 93
Teraviljaturg 93
Linaturg 94
Kartuliturg 94
Kalaturg 95

VALISMAA MAJANDUSTEATMEID.

Raudtee ja autobuseühenduse kooskõlastamiseks
tarvitusele võetud abinõud 96

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaruanne 98

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSA KONNA TEATED.

Plaanimajandus Tšehhoslovakkias 99
Hispaania nõuded Eestis väljaantud dokumen-
tide kohta 100
Soome eksportpreemiad 1936. a. 100
Soome kanamunade väljavedu ja välisturud 100
Olukord Soome võiturul 101
Soome riigi 300 milj. Smk. suurune siselaen 101
Saksa kapital Soome mäetööstuses 101
Helsingi kalahinnad 101
Saksa väliskaubandus 1935. a. 101
Berliini kalahinnad 102
Sulatatud searaava ja valmistatud sealiha sisse-
veottingimused Belgias 102
Või sisseveottingimused Belgias 102

CONTENTS:

Page

INDUSTRY AND TRADE

Margarine Industry and Supplying Domestic
Market with Margarine 84
Sundry Information 86

FINANCES

Banking in December 87

SHIPPING

Activity of other Harbours in December 89

PRICES.

Prices and Quotations 90
Exchange Rates 91

AGRICULTURAL MARKETS

Exports of Agricultural Products 91
Butter Market 91
Bacon Market 92
Cattle and Meat Market 92
Egg Market 92
Milk Market 93
Grain Market 93
Flax Market 94
Potato Market 94
Fish Market 95

FOREIGN COUNTRIES.

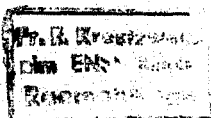
Measures Adapted for Coordination of Railway
and Motor Transport 96

INFORMATION PART.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 98

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Economic Planning in Czechoslovakia 99
Spanish Requirements Concerning Documents 100
Finnish Export Premiums in 1936 100
Finnish Egg Export and Export Markets 100
Conditions of Finnish Butter Market 101
Finnish Internal Loan of 300 mill. Smk. 101
German Capital in Finnish Mining Industry 101
Fish Prices in Helsinki 101
German Foreign Trade in 1935 101
Fish Prices in Berlin 102
Conditions of Lard and Pork Import into Belgium 102
Butter Import Conditions into Belgium 102

TOOSTUS JA KAUBANDUS

TAIMEVÖITÖÖSTUS JA SISETURU VARUSTAMINE TAIMEVÕIGA. MARGARINE INDUSTRY AND SUPPLYING DOMESTIC MARKET WITH MARGARINE.

A. Rannes.

Taimevõitööstus Eestis asutati varsti peale Vabariigi loomist. Hoogu selle tööstusharu tekkimiseks andis või- ja rasvainete hindade tõus siseturul. Esimene taimevõitetahas asutati juba 1922. a. asudes töötama „Kokk'a“ nime all. Peagi asus taimevõid valmistama ka a.-s. „Extraktor“ 1924. a. Kesktööstusliku ettevõttega hakkas tootma taimevõid „Eesti Kokovar“ (hiljem „Oliivia“ nime all). Praegu valmistab taimevõid vaid a.-s. „Extraktor“ suurtööstusliku ettevõttega, kuna „Kokk“ on lakanud töötamast.

Taimevõid on nimetatud mitmesuguselt — „margarin“ ja „kunstvõi“, ent kõik need nimetused tähendavad ühte ja sama. Välismaailm valmistati varemalt margariini muuseas värskest loomarasvast; sel teel valmistas esimesena margariini Mège-Mourier Prantsuse 1870. a. Peagi aga võeti tarvitusele aseeaineid, nimelt taimeraska, mille saamiseks osutus eriti kõlblikuks n.n. kopra, päikese all kuivatatud kookuspähkli-tuumad. Praegu valmistatakse taimevõid kõikjal peamiselt koprast, milline enne seda vajab muidugi põhjalikku töötlemist.

Taimevõitööstuse tootmistegevust ning müüki on püütud pea kõikides riikides, kus see tööstusharu arenenud, teataval määral normida seadusandlusega. Meie taimevõit kvaliteedi säilitamiseks avaldati 14. XII 1926. a. n.n. „Kunstvõit, kunstjuustu ja kunstoidu-rasva seadus“ (vt. RT — 1926, nr. 100), milline käsitleb kunstvõit valmistamise, kvaliteedi kontrollimise, turustamise ning teist küsimusi. Kunstvõit kvaliteedi kontrolli teostamiseks avaldati juhtnõude hiljem vastavas määruses (RT — 1927, nr. 21).

Nagu mujal, nii ka Eestis taimevõitööstuse tooraineks on kopra. Kopratarvituse ulatusest meie taimevõitööstuses saame viimase kümne aasta jooksul ligikaudse pildi vaadeldes kopra sissevedu.

Koprat veetakse meil sisse esijoonel Br.-Tseilonist ja Br.-Indiast, milliseist maist kopra sissevedu Briti-Eesti kaubanduslepingu

alusel on tollita. Peagu täiel määral sisseveetav kopra on läinud töötlemisele meie taimevõitööstusse. Muidugi ei ole tarvituselevõetavast koprast valmistatud ainult taimevõid. Nii näit. valmistab a.-s. „Extraktor“ koprast ka kookusõli ja kookusjahu, varustades taimevõit kõrval siseturgu ka nimetatud saadustega. Taimevõit valmistamiseks on tarvitatud taimevõitetahasest umbes 60% koprast saadavast kookusrasvast; 40% kookusrasvast on läinud töötlemisele taimevõitööstuse õlivabrikusse. Siinjuures olgu märgitud, et kopra annab ümmarguselt 60% kookusrasva.

Kopra sissevedu 1926—35. a. (tn):

Imports of Copra in 1926—35 (in Tons).

1925	587	1930	299
1924	552	1929	796
1923	450	1928	493
1922	226	1927	359
1921	251	1926	502

Taimevõit tootmiskäik on lühidalt järgmine: kopra purustatakse peeneks, mille järele pressitakse temast õli välja (kaks korda); saadud toorõli läheb läbi filterpressidest ning siirdub seejärgi rafinatsioonile, mille ülesandeks on kõrvaldada toorõlist happed ja toorõlile omast lõhna. Seejärel rafineeritud toorõli läbib jahutajad, muutudes seejuures n.-õ. söögikõlblikuks, ning alles nüüd hakatakse temast valmistama taimevõit, lisandades siinjuures vajalikke õlisid (nagu soja-, seesamõli) ning hapendat piima; suvel tarvitatakse lisamaterjalidena ka hüdreeritud õlisid. Saadud vedel segu töötletakse erisuguste valtsidega, kusjuures rasv koondub sõmerasse, millised läbib jahutajad moodustavadki võitaolise massi.

Heakvaliteedilise taimevõit rasvaprotsent ei ole madalam loomuliku või omast, kõikus 85—88 ümber. Kunstvõit seadus (§ 2) näeb ette 82%-st rasvasisaldust. Ka taimevõit veesisaldus on meil seaduslikult normitud, mitte ainult valmistatava, vaid ka sisseveetaval taimevõitil.

Seaduslikku normimist põhjustas asjaolu, et peale maailmasõda veesisaldus taimevõis töusis liiga kõrgele, peamiselt meie sisseveetavais margariinisortides (ameerika margariin).

Veesisalduse protsent meil on määratud kindlaks 16%-le, milline norm on tarvitusel ka teisis riiges. Tegelikult on meie taimevõi veesisalduse protsent väiksem seaduses ettenähtust, varieerudes nimelt 12—14% vahel.

Ka kaloreid annab taimevõi pea võrdset loomuliku võile; prof. König'i andmeil annab loomulik või 7870 kalorit, taimevõi 7841 kal.

Nagu teatud normidega seadus püüab korraldada taimevõi valmistamist, nii seab ta illes norme taimevõi turustamisel. Nimelt nõuab seadus, et müügil elastava taimevõi pakisel peab olema nimetus — „kunstvõi“ ehk „margariin“. Mõnes välisriigis nõutakse taimevõipakiseilt värvilist eraldamismärki, näit. punaseid etikette. Samuti seaduslikult on keelatud kunstvõi valmistamine, pakkimine ja hoidmine ruumes, kus toodetakse loomulikkude võid äriliseks otstarbeks.

Eesti taimevõitoodang mahutatakse esijoonel siseturule. Taimevõitarvitus siseturul on arenenud viimasel aastakümnel järgmiselt:

Taimevõitoodang ja siseturutarvitus 1925—35. a. (tn)

*Production and Domestic Consumption of Margarine in
1925—35 (in Tons).*

	Toodang Production	Sissevedu Imports	Väljavedu Exports	Siseturu- tarvitus (1+2-3) Domestic Consumption (1+2-3)
	(1)	(2)	(3)	
1926*)	270	—	3	267
1924	265	—	3	262
1923	256	—	—	256
1922	290	—	8	282
1921	520	7	862	165
1920	750	76	—	826
1929	1105	96	1	1202
1928	780	56	—	836
1927	393	33	6	470
1926	377	181	1	557
1925	293	222	—	515

1926. a. ja varem oli taimevõi sissevedu õige suur. Kodumaal asutatud taimevõitöö-

tus asus aga peagi võistluse välismaiste taimevõitehastega siseturu pärast ning ülemised arvud näitavad, et sel võistlusel olid head tulemused kodumaisele taimevõitööstusele. Taimevõi sissevedu langes pidevalt ning kõrvaldus 1932. a. alates täiesti. Võistlus siseturu pärast ei andnud võimalust taimevõi väljaveo organiseerimiseks. Ainult 1931. a. veeti välja (N.S.V.L.u 90%) harukordselt palju, ent see on jäänud ka üheksaks katsetuseks.

Taimevõitarvitus siseturul oli eriti suur varem aastail, mil võhinnad olid kõrged (või soodsa väljaveo tõttu) ning tarvitajate nõudmine rasvainete järele oli elav. Hiljem, võhinnade langusega suurenes loomuliku või tarvitus siseturul tunduvalt ning taimevõi jäi enam tagaplaanile. Siiski on see saadus oma kõrge headuse ja odavuse tõttu võitnud siseturul küllaltki tähelepanu. 1932. a. alates võime nentida taimevõi siseturutarvitus teatud stabiilsust, kõikumised aasta-aastalt on olnud võrdlemisi väikesed; viimaste aastate jooksul võime panna tähele vast isegi väikest tõusutendentsi.

Võrreldes meie taimevõitoodangut ja siseturutarvitus välisriikide omaga märkame suurt vahet. Eriti tähelepanuväärne on Taani taimevõitööstuse toodang: 1933. a. tootis Taani 74,3 milj. kg taimevõid, umbes 20,5 elaniku kohta. Siinjuures olgu tähendatud, et Taani taimevõitoodang turustatakse peamiselt siseturul. Hollandi taimevõitoodang 1933. a. ulatus 49,5 milj. kg-le, Norral 48,1 milj. kg, Belgial 32,0 milj. kg. Meie naaberriikidest on eriti Soomes taimevõitarvitus siseturul tähelepanuväärne: 1932. a. — 6 665 tn, 1933. a. — 8 721 tn ning 1934. a. — 8 625 tn. Seega tarvitati 1934. a. Soomes elaniku kohta 2,4 kg taimevõid. Märkimisväärt on taimevõi- ja -rasvade tarvitus Saksas, kus umbes 40% maa kogu rasvainete tarvitusest kaetakse taimevõiga.

Eesti taimevõitarvitus siseturul on võrreldes eeltoodud andmeiga teistest riikidest tunduvalt madalam. Viimaste aastate jooksul tarvitati elaniku kohta taimevõid Eestis keskmiselt aastas vaid ca 230 g. 1929. a. oli siseturutarvitus erakordselt suur (1202 tn), ning siis ulatus taimevõitarvitus elaniku kohta Eestis 1,08 kg-le.

*) eelkokkuvõte.

Loomuliku või tarvitusest siseturul puudub meil täielik andmestik, seepärast ei ole võimalik määratella täpsalt taimevõi osatähtsust või kogutarvitusest siseturul. Küll on aga teada piimatalituste loomuliku või toodangust siseturule minev osa; viimase ning taimevõi turutoodangu vahekorra-st ja tarvituse liikumisest võib saada enam-vähem täpsama kujutluse. Nende andmete põhjal võib järeldada ligikaudselt taimevõitarvituse osatähtsust ning selle liikumissuunda siseturul.

Taimevõi siseturutarvituse ja piimatali-tustest siseturule mineva või vahekorrad 1925—35. a.

Relation between Domestic Consumption Margarine and Dairy Butter in 1925—35.

	Piimatali-tustest si-seturule minev või Domestic Consumpt. of Dairy Butter	Taimevõi sisetu-rarvitus — Domes-tic Consumption of Margarine	Või ja taimevõi tar-vitus siseturul — Domestic Consumption of Butter and Mar-garine	Taimevõi osatäht-sus % -des Per Cent Share of Margarine
	(1)	(2)	(1+2)	
1925 a.	2 500	267	2 767	9,8
1924	2 471	262	2 733	9,6
1923	2 322	256	2 578	9,9
1922	1 967	282	2 249	12,5
1921	1 740	165	1 905	8,7
1920	1 549	826	2 375	34,8
1929	1 899	1 202	2 601	46,2
1928	997	386	1 633	45,6
1927	978	470	1 448	32,5
1926	1 029	557	1 586	35,1
1925	720	515	1 235	41,7

Tonnides — in Tons

Varemail aastail (1922—29), mil loomuliku või hind püsis võrdlemisi kõrgel, asendas taimevõi loomulikku võid suurel määral ning võimaldas viimase tulusat turustamist välisturgudel.

Noil ajal väljaveetava või kogus oleks võinud olla veelgi suurem, kui meie või kogutoodangu kvaliteet oleks täiel määral vastanud välismaisile nõudele. Piimatalituste võitoodangust siseturule minev osa oli siis seega n.-õ. sunduslik, kuna seda ei suudetud turustada eelnimetatud põhjusel täies ulatuses välismaal. Taimevõitarvitus oleks võinud olla noil aastail (1924—30) veelgi suurem.

Loomuliku või kvaliteet viimaseil aastail on tunduvalt paranenud ning seega elimi-neerus kvaliteetvõi väljavedu raskendava tegurina. Et aga võihinnad 1929. a. hakkasid langema, muutus see kättesaadavamaks sise-turutarvitajale, mistõttu loomuliku või tarvitus siseturul tõusis pidevalt, milline asja-olu muidugi mõjus kaasa taimevõitarvituse vähenemisele; viimaseil aastail on aga mär-gata, et taimevõitarvitus on jõutud sta-biilsele tasemele. Et see tase on ilmselt madal, nähtus eeltoodud andmeist teiste maadega.

Mis puutub taimevõi ja loomuliku või hindade liikumisse, siis mõlemad on liikunud üldiselt enam-vähem rööbiti. Või-hindade langedes oli märgata langust ka taimevõi omis. Nii näit. meiereivõi kesk-mised väikemüügihinnad 1929—35. a. lange-sid 47% võrra, taimevõi keskmised suur-müügihinnad sama ajavahemiku jooksul 40% võrra.

LUHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

• Majandusministeerium lubas A/S. „Näitust“ korraldada 27-st — 30. märtsini k. a. Tallinnas toitlus-näituse.

• Majandusminister andis loa tööstus- ja kaubandusosatühisuse „Estonafra“ registreerimiseks. O/Ü. põhikapitaliks on 50 000 krooni, mis jaguneb 100 osatäheks à 500 kr. Eesmärgiks on keemiasaaduste valmistamine, eriti naftasaaduste ja igasuguste õlide töötlemine ja nendega kauplemine.

• Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

• J. Rebasele, Tartus, Lao tän. 2-a, mehaanika-, vedru- ja aiatööriistade töökoja sisseseadmiseks ja seal tööta-miseks. Ettevõtte annab tööd 9 töölisele. Jõuandjaks 1,5 h. j. elektrimootor. Valmista-takse ja parandatakse mitmesuguseid aiatöö-riistu ja varudusid.

• J. Otsale, Tartus, Gilde tän. 2, pleki-sepatöökoja sisseseadmiseks. Töökojas

leiab tööd 10 töölit. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 2 h. j. Valmistatakse mitmesuguseid taimekaitsetarbeid, nagu pritse, tolmutajaid ja alandustarbeid, nagu meevurre, suitsulõõts ja muid plekisepa tööala tooteid.

● O. Veide'le, Saku vallas, Kiisa, jaama juures asuvas saeveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 8 töölit. Jõuandjaks 10 h. j. lokomobiil. Valmistatakse igasugust ehitusmaterjali.

● J. Halbreich'ile, Tallinnas, Paldiski mnt. 25, keemiatööstuse juures puuäädika osakonna sisseadmiseks ja seal töötamiseks. Ettevõttes leiab teenistust 7 töölit. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 11,8 Kw. Valmistatakse äädikahapet.

● Üks kohalik ettevõtja pöördus Majandusministeeriumi Tööstusosakonna poole teatega, et tema kavatses kutsuda ellu kunstiidi valmistamiseks vajaliku ettevõtte, sest kunstiidilõnga import on juba tõusnud aastas 250 000 kg ja arvatavasti tõuseb juba lähemal ajal kuni 300 000 kg. Et meil on

odavam töøjõud ja mehaamilist jõudu saab turba abil ka odavamalt ning tooraineist leidub kohal umbes 50%, siis võiks ettevõtte teostamisel avaneda töövõimalusi umbes 500 tööliisele. Ettevõtte finantseerimine toimuks väliskapitali kaudu. Ettevõtte palus Majandusministeeriumi Tööstusosakonnalt kõneall-olevaks tööstusettevõtteks loa. Tööstusosakond teatas, et tema palutud luba ei leia võimalikuks anda, kuid küsimuse järelvaatamine toimub juhul, kui esinetakse vajalikkude projektide ja kirjeldustega.

● Riigi Turbatööstus müüs läinud aastal ca 50% enam kütteturvast kui 1934. a. ja kuna nõudmised on märksa suuremad, siis on müüd müüki piiratud. Käesoleval aastal kavatses tööstus tõsta kütteturba toodangut ja valmistada turvast niipalju kui seda võimaldavad ilmastik ja seaded ning lisaks masinaturbale ka labidaturvast — viimane läheks peamiselt Ellamaa jõujaama kütteks. Ellamaa jõujaama elektrienergia toodang tõusis 1935. a. 16% võrreldes 1934. a. 1925. a. toodeti 2,84 milj. kWh. 1935. a. aga 7,30 kWh.

RAHANDUS

PANGAD DETSEMBRIS. — BANKING IN DECEMBER.

Möödunud aasta tegevusaruande ja lõppbilansi 31. detsembriks jõudsid senini koostada vaid mõned üksikud pangad, kuna teistel on vastavad tööd veel lõpetamata. Siintoodud arveteseisu andmed põhinevad seepärast pankade esialgseil bilansel. Need erinevad küll teatud määral lõplikest bilansist, ent siiski nad võimaldavad mõningate reservatsioonega määrata liikumissuundi. Erinevusi tingivaiks asjaoludeks on aktivate hindamise tulemusena toimivad mahakirjutused (kahtlased laenud), jooksvate, kto-krt jne. arvete järgi intresside täppis arvutamine möödunud aasta, veerandi või kuu eest ning vastavaile arveile kandmine jne. Selliselt saadud arveteseisud arvestatakse lõppbilansis, kuna eelbilansis (samuti ka kuubilansis) asendavad täpsaid arvestusi sageli ligikaudsed hindamised.

Möödunud detsembris oli pankade arveteseisu silmapaistvamaks muudatuseks passi-

vas rediskondi ja võlaarvete (+ 4622 tuh. kr.) ning aktivas kassareservi paisumine (+ 4106 tuh. kr.). Pankadel, osalt ka teisel ettevõtteil on kujunenud igaaastaseks traditsiooniks paisutada oma kassatagavaru aasta lõpul tavalisist suuremaks. See eesmärk saavutatakse peamiselt seeläbi, et hangitakse emissiooni- või riiklikust pangast laenu teel lisasummasid aasta lõpuks, mis suurelt osalt makstakse tagasi mõne aja pärast (uue aasta algpäevil). Kui kassareservi kasv aasta vahetusel toimus varemalt aastail kõigis osades (peamiselt Eesti Pangas jooksva arvel olevas osas ja väiksemal määral teisis pankades olevate hoiuste ja sularaha osas), siis möödunud aastal ilmes suurenenine vaid Eesti Pangas peetavate hoiuste ja sularaha juures, kuna jooksvad arved teisis pankades isegi vähenesid tunduvalt (— 484 tuh. kr.), mis näitab, et aasta lõpuks kassatagavarad erapankadest koondusid suu-

Pankade arveteseks (1000 kr.) — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 kr.).

	31. dets. 1935	30. nov. 1935	31. dets. 1934	Muutus — Change	
				detsembr. 1935	1.1.34 kuni 31. XII 35
ERAPANGAD — PRIVATE BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	41 711	41 804	36 800	— 93	+ 4 911
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	12 056	12 633	11 423	+ 23	+ 1 223
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	11 032	6 755	11 233	+ 4 270	— 201
Laenud — Loans	53 787	53 803	52 482	— 21	+ 1 805
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	3 688	3 257	2 169	+ 481	+ 1 519
Garantiid — Guarantees	7 489	6 540	6 125	+ 940	+ 1 364
Väärtpaberid — Securities	4 522	3 955	1 805	+ 567	+ 2 717
Kassareserv — Cash reserves	7 949	5 259	6 730	+ 2 690	+ 1 219
TAHTS. ÜHISPANGAD — PRINCIP. CO-OPER. BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	31 781	30 929	28 130	+ 802	+ 3 601
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	777	792	598	— 15	+ 179
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	2 902	2 558	2 216	+ 346	+ 686
Laenud — Loans	28 188	27 947	23 855	+ 241	+ 4 303
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	826	854	816	— 28	+ 11
Garantiid — Guarantees	698	633	553	+ 15	+ 140
Väärtpaberid — Securities	2 052	2 265	1 011	+ 213	+ 1 441
Kassareserv — Cash reserves	6 391	4 975	5 837	+ 1 416	+ 534
KOKKU — TOTAL:					
Hoiusummad — Deposits	73 442	72 733	64 930	+ 709	+ 8 512
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	13 438	13 426	12 026	— 8	+ 1 407
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	13 934	9 312	13 449	+ 4 622	+ 485
Laenud — Loans	81 975	81 755	76 367	+ 220	+ 5 008
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	4 514	4 111	2 934	+ 408	+ 1 530
Garantiid — Guarantees	8 187	7 223	6 633	+ 961	+ 1 504
Väärtpaberid — Securities	6 574	6 220	3 416	+ 354	+ 3 158
Kassareserv — Cash reserves	14 340	10 234	12 537	+ 4 106	+ 1 733

remal määral Eesti panka ja pankade kas-sadesse. Selle nähtuse põhjuseks tuleb pida-da käesoleva aasta alguses kehtimahaka-nud kassatagavarade minimaalnormi mää-rust. Selle järgi, mõningate eranditega ühis-pankade jaoks, ei kuulu kassareservi teistes era- ja ühispankades hoiulolevad summad. Pangad, püüdes tulutoovalt rakendada või-malikult suure osa omist ressursest, paiguta-sid enamasti suurema osa kassatagavarast intressikandvale hoiule teisisse era- ja ühis-pankadesse. Kehtimahakanud määrus, nõu-des tagavarade panga kassas ja Eesti Pan-gas pidamist, kus need teatavasti ei kannu intressi, peaks mõjutama pankade sissetulekuid vähendavalt. Tu-levikus võib avalduda tähendatud määruse mõju ka mõningais perioodilisis võnkeis kas-satagavara suuruse ja paigutamise alal kuu-kestel. Sellised kõikumised peegelduksid pea-miselt Eesti Panga nädalaaruandis laenude ja jooksvate arvete seisude muutusis.

Hoiuste juurdevool, mis andis detsembris aktsia- ja tähtsamaile ühispankadele kokku 709 tuh. kr., toimus ainuüksi tähtajaliste hoi-uste arvel (+888 tuh. kr.); kuma jooksvad ar-ved (— 78 tuh. kr.) ja kto-krt.-arvete kred-saldod kahanesid väikesel määral. Liikumine

jooksvate arvete alal oli möödunud kuul suur, ent see toimus suurel määral vastupidises suunas ja ei leidnud väljendust arveteseksi andmeis. Liikumise põhjusena märgime pan-ka-devaheliste hoiuste ümberpaigutamist, osa-list intresside juurdearvamist möödunud aas-ta eest ning pühade ja aastavahetuste eelset elavat summade sissemaksmist ja väljavõt-mist tööstus- ja äringikondade poolt.

Lõplike bilansside esitamisel osutub jooksvate arvete seis siiski kõrgemaks eelmise-st kuust, ent see tõus tuleb panna täielikult juurdearvatud intresside arvele.

Pankadevahelised hoiused kahanesid det-sembris 379 tuh. kr. ja nettohoiused kasva-sid 1 038 tuh. kr. Pankadevaheliste hoiuste jooksva arvena arvestamisel saame tähenda-tud arve nettojuurdekasvuna detsembris 301 tuh. kr.

Era- ja tähtsamate ühispankade laenud suurenesid detsembris 220 tuh. kr. Kasv ilmes ühispankade rühmas ja selle peapõh-juseks oli ähe panga hüpoteekide kindlustusel antud kto-krt.-laenude järsk tõus, mille ting-is tõenäoliselt panga valduses olnud kinnis-vara müük, kusjuures müügisumma arvestati panga laenuna. Lõplike bilansside esitami-sel väheneb laenusumma kindlasti kahtlaste

laenude mahakirjutuste arvel ja detsembril liikumises võib osutada väikesemääraline laenude kokkutõmbumine, nagu see ilmsel eelneval neljal aastal.

Majanduselu tõususuund panganduse alal avaldus eeskätt hoiuste ja krediitide kasvus. Bruttosummas suurenesid hoiused 8 512 tuh. kr.; arvates juurde pankadevaheliste hoiuste vähenemise summa (232 tuh. kr.), saame teiste hoiuste (nettohoiuste) juurdekasvuna 8 744 tuh. kr. Kasv aasta jooksul ei olnud ühtlane, nimelt koondus suurem osa aasta esimesele poolele.

Silmapaistvam oli hoiuste kasvu vähenemine aasta teisel poolel riigikassas, kus I poolele langes 1 646 tuh. kr. (1934. a. 1 082 tuh. kr.) ja II poolele vaid 199 tuh. kr. (1934. a. 1 177 tuh. kr.). Hoiuste juurdevoolu aeglustumist võis põhjustada teatud määral põllumehe rahaliste sissetulekute vähenemine möödunud sügisel, ent tõenäoliselt mõjutas seda ka säästsummade otsene, s. o.

ilma pankade vahetalitusest majanduslikku ringkäiku valgumise suurenemine.

Arvates hoiustele juurde võlaarvete kaudu hangitud 485 tuh. kr. saame aktsia- ja tähtsamate ühispankade 1935. a. juurdetulnud uute ressurside summana 9 229 tuh. kr.

Uute krediitidena anti välja 5 608 tuh. kr. väärtpapereisse mahutati 3 158 tuh. kr. ja kassatagavara täiendamiseks kulus 1 753 tuh. kr. Osutuv rakendussummade ülekaal (1 290 tuh. kr.) kaeti muude aktiivate (näit. kinnisvara) vähendamise ja passiivate suurendamise teel. Laenude kasv koondus suuremas osas ajavahemikule veebr.—maini ja väiksemas osas aasta viimasele veerandile. Esmene kasv toimus peamiselt väliskaubanduse (eksport) ja viimane — ehitustegevuse, kaubanduse ja tööstuse krediitide alal. Juunist—septembrini vähenes laenude summa kokku 1 571 tuh. kr., eeskätt aasta alul antud krediitide tagasivalgumise ja suvise ärielu valgumise tagajärjel.

LAEVANDUS

TEISTE SADAMATE TEGEVUS DETSEMBRIS 1935. ACTIVITY OF OTHER HARBOURS IN DECEMBER 1935.

Kui novembris võis märgata teistsadamaise tegevuse elavnemist, siis detsembris vähenes see tunduvalt. Saabuvate laevade maht vähenes 43 795 net. reg. tn-lt 23 892 net. reg. tn-le ehk 45,5% võrra ja väljuvate laevade maht 41 989 net. reg. tn-lt 22 699 net. reg. tn-le ehk 45,1%. Teiste sadamate tegevusest omavad rannasõidud käesoleval kuul 83,7% osatähtsuse kogu rannasõidu läbikäigust. Võrreldes eelmise kuuga vähenes rannasõidu läbikäik detsembris 39 002 : 67 976 net. reg. tn vastu ehk 57,4%. Välissõidust saabuvate laevade maht kahanes 33,5%, kuna välissõitu väljuvate laevade maht langes 74,3% võrra. Välissõidulaevade läbikäigust omab Pärnu sadam 64,7% : 57,5% osatähtsuse käesoleva kuu kasuks võrreldes eelmise kuuga. Saarte ja mandrisadamate vahel püsib ühendus jäävaba mere tõttu endine.

Vähenenud laevade läbikäik teistsadamaise põhjustab ka kaubaveo vähenemist. Kui novembris oli kauba läbikäik 26 363 tn, siis detsembris ulatus see ainult 9 302 tn-ni, millest läks Pärnu sadama kaudu välismaale 46,2%. Kõigis sadamais kokku vähenes kauba läbikäik 64,7% võrra võrreldes eelmise kuuga.

Reisijate võrdlemisi elavat liiklust põhjustab peamiselt mandri- ja saarte sadamate vähehdaselt püsiv laevade liiklus. Arvuliselt vähenes küll üldine reisijate läbikäik 9612-lt reisijalt 7278-le ehk 24,3%, kuna suhteliselt mõnes sadamas ületab käesoleva kuu reisijate läbikäik eelmise kuu. Kuivaste sadamas suurenes reisijate läbikäik 15,4% ja Virtsu sadamas 14,8% võrra võrreldes möödunud kuuga.

TAHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD. — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 3.	27/I	20/I	o/o	Jaanuvar		English Nomenclature see No. 3.	27/I	20/I	o/o	Jaanuvar	
	2/II	26/I		1936	1935		1936	1935			
SUURMÜÜGHINNAD Tallinnas (börsikom. noteeringute järgi (kr. kv))											
Teravili, jahu ja kartul											
1. Rukis	12,00	12,00	0	12,00	11,08	70. Searasv, sulatamata	75	75	0	77	75
2. Nisu	21,00	21,00	0	20,00	18,67	71. " sulatatud	90	90	0	94	90
3. Oder, õlle	18,00	18,00	0	12,75	—	72. Loomarasv, sulatamata	55	55	0	57	50
4. " sõõda	18,00	18,00	0	12,50	8,25	73. " sulatatud	85	85	0	85	60
5. Kaer	10,50	10,50	0	10,18	6,50	74. Heeringad	50	50	0	50	50
6. Rukkijahu	14,18	14,18	0	14,18	12,84	75. Raimed, värsked	28	20	+15,0	17	25
7. Rukkipüü	20,40	20,40	0	20,40	19,72	76. Kiilud, värsked	—	55	—	80	26
8. Nisupüü (kõrgem sorti)	40,50	40,50	0	39,75	32,90	77. Ristikhein	—	—	—	7,1	4,8
9. Karulid, eksport	—	—	—	—	—	78. Aasahein	5,5	5,5	0	5,5	3,8
10. " piirituse	2,15	2,15	0	2,15	1,96	79. Põletispuud, kase (m ³)	775	775	0	775	563
11. " vabriku	1,95	1,95	0	1,94	1,00	80. " männi	493	493	0	493	352
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.											
Piimasaadused ja kunstvõi											
12. Juust õveltsi (kg)	1,30	1,20	+8,3	1,23	1,20	Rukis — (kr. kv.)					
13. Margariin "	0,75	0,70	+7,1	0,75	0,67	82. Hamburg (La Plata)	8,02	8,14	-1,5	8,15	8,72
Koloniaalkaubad											
14. Suhkur	42,38	42,63	+0,6	42,57	41,88	83. Chicago	8,09	7,87	+2,7	7,91	10,25
15. Sool, Vene	2,50	2,50	0	2,50	2,33	84. Winnipeg	6,42	6,48	-0,9	6,50	8,37
16. " Saksa	2,50	2,50	0	2,50	2,75	Nisu — (kr. kv.)					
17. " Inglise	2,50	2,50	0	2,50	2,75	85. Hamburg (Manitoba I)	14,13	14,29	-1,1	14,27	13,18
18. Riis, Burma II	45,50	45,50	0	45,50	44,69	86. Liverpool	12,74	13,20	-3,5	13,12	9,35
19. Tee, Or. Pek., Tselion (kg)	6,75	5,75	0	5,75	5,75	87. Chicago	13,81	13,40	-0,7	13,50	13,81
20. Kohv, Rio, Santos jne.	4,88	4,88	0	4,68	4,75	88. Winnipeg	11,54	11,71	-1,5	11,73	11,25
21. Heering., S. Matties (tunn)	33,50	33,50	0	33,50	35,00	Mais — (kr. kv.)					
22. " Mattius "	42,50	42,50	0	42,50	—	89. Chicago	8,54	8,61	-0,8	8,65	12,67
Ehitusmaterjal											
23. Telliskivid (1000 tk.)	40,00	40,00	0	40,00	35,00	Piima lahtised Tallinn (snt. lt.)					
24. Tsement (tunn) ¹⁾	8,45	8,45	0	8,45	6,83	90. I v. piimakauplustele	11	11	0	11	—
25. Lubi	2,50	2,50	0	2,50	—	91. I v. piimatööstustele	10	10	0	10	—
26. Tsinkvalge (kg)	0,45	0,45	-2,2	0,47	0,51	92. II v. piimakauplustele	10	10	0	10	—
27. Ooker "	0,21	0,21	0	0,21	0,22	93. II v. piimatööstustele	8,5	8,5	0	8,5	—
28. Värnis	71,00	71,00	0	71,00	64,50	Või. (snt. kg)					
Metallid											
29. Raud, sordi	14,50	14,50	0	14,25	14,00	94. Tallinn	142	141	+0,7	144	135
30. Teras, vedru	24,00	24,00	0	24,00	25,00	95. Kindlustatud hind	160	160	0	160	145
31. Inglise	470,00	475,00	-1,1	480,00	490,00	Londonis.					
32. Seatina	45,00	45,00	0	46,25	29,00	96. Taani	207	206	+0,5	213	210
33. Vaskplekk, punane	135,00	135,00	0	135,00	135,00	97. Eesti	—	—	—	—	—
34. " valge	180,00	180,00	0	180,00	142,50	98. Läti	—	—	—	—	—
35. Tsinkplekk	69,00	69,00	0	69,00	67,50	99. Leedu	—	171	—	—	150
Riie ja nahk											
36. Puuvillaneriie, bjas (mtr)	0,56	0,56	0	0,56	0,56	Manchesteris.					
37. " mitkal	0,42	0,42	0	0,42	0,42	101. Taani	211	210	+0,5	216	214
38. Tallanahk, Eesti nah. (kg)	2,45	2,45	0	2,45	2,15	102. Eesti	192	185	+3,8	191	175
39. " Am. nah. I s. "	2,50	2,70	-7,4	2,65	2,48	103. Läti	192	185	+3,8	191	182
Kütteained, siid jne.											
40. Kivistisi, auru, Newcastle	2,68	2,75	-2,5	2,71	2,50	104. Soome	200	200	0	207	193
41. " sspa	2,75	2,85	-3,5	2,83	2,75	105. Rootsi	200	199	+0,5	206	194
42. Põlevkivi, I-a s.	0,80	0,80	0	0,80	0,85	Berliinis.					
43. Turvas	0,83	—	—	0,83	0,83	106. Saksa margivõi	356	356	0	356	376
44. Põlevkivioli	4,80	4,60	0	4,60	5,25	107. Peen meireivõi	348	348	0	348	367
45. Nafta, Ameerika ja Poola	10,25	10,25	0	10,25	10,50	108. Meireivõi	337	337	0	337	356
46. Petrooleum, Vene ja Am.	11,25	11,25	0	11,25	10,50	109. Kopenhaagenis. — Taani	162	162	0	168	165
47. Bens. Riigi Põlevkivit. (lt)	0,26	0,26	0	0,26	0,27	Peekon. (snt. kg)					
48. " Kiviõli "Estolin"*)	0,29*)	35,50	0	35,50	34,75	110. Tallinn 60 — 72 kg. I s.	60 ⁹⁾	64 ⁴⁾	-6,2	66	58
VAIKEMÜÜGHINNAD Tallinnas (snt. kg.)											
49. Rukkijahu	14,0	14,3	-2,1	14,2	12,9	111. " { 55,5—59,5 " " }	56 ²⁾	59 ⁹⁾	-6,8	61	53
50. Sepkijahu	29,0	29,0	0	27,6	18,3	112. " { 72,5—75,0 " " }	51 ²⁾	55 ⁵⁾	-7,3	57	49
51. Manni	42	42	0	42	40	Londonis (kõrgem not.)					
52. Kartulijahu	28	28	0	25	25	113. Taani	160	160	0	157	157
53. Kartulid	3,9	3,5	+11,4	3,6	3,2	114. Eesti	148	148	0	144	143
54. Suhkur	44	44	0	44	43	115. Läti	148	148	0	143	141
55. Sool	5	5	0	5	5	116. Leedu	148	148	0	144	144
56. Piim, II valik	11	12	-9,3	12	10	117. Rootsi	165	165	0	161	162
57. Lauavõi	185	185	0	185	156	118. Iiri	104	104	0	161	166
58. Kõõgivi	150	155	-8,2	163	140	119. Poola	148	148	0	143	140
59. Koor, röösk (liiter)	108	112	-3,8	111	100	Lina — Värü-Petseri.					
60. " hapu	100	100	0	100	90	120. Ristna (R)	116	119	-2,6	110	132
61. Kansmunad (paar)	13	12	+8,9	14	12	121. Hoffsdreiband (HD)	107	110	-2,7	110	123
62. Sealaha, keedulaha	30	35	+9,1	33	30	122. Dreiband (D)	98	101	-3,0	101	114
63. " praeliha	35	35	0	35	35	123. Ordín-dreiband (OD)	87	90	-3,9	90	103
64. Loomaliha, supiliha	35	35	0	35	35	124. L. ordín-dreib. (LOD)	76	79	-3,8	79	92
65. " praeliha	55	60	-8,8	60	60	125. Takuprakk (H)	64	67	-4,5	67	80
66. Vasikalaha, esim. veer.	45	45	0	47	40	Mujal Eestis.					
67. " tag. "	60	60	0	61	52	126. Ristna (R)	114	117	-2,6	117	130
68. Lambaliha, esim. veer.	60	55	+9,1	57	50	127. Hoffsdreiband (HD)	105	108	-2,8	108	120
69. " tag. "	65	65	0	65	55	128. Dreiband (D)	90	99	-3,0	99	112
						129. Ordín-dreiband (OD)	85	88	-3,4	88	100
						130. L. ordín-dreib. (LOD)	74	77	-3,9	77	90
						131. Takuprakk (H)	62	65	-4,6	65	78

1) fr. Rakvere; 2) 3/II — 9/II; 3) 27/I — 2/II; 4) ühes teedemaksuga. *) liiter.

VALUTAHINNAD.
EXCHANGE RATES.

	Tallinna börs				Londoni börs	
	100 \$, 100 £ jne. eest Eesti krooni				1 £ eest \$, Saksa mk. jne.	
	3. II. 1936		29. I. 1936		3. II. 1936	28. I. 1936
	Ost	Müük	Ost	Müük		
\$ (dollar) . . .	361	369	361	869	5,0082	4,9856
£ (Inglise n.) . .	1811	1835	1811	1835		
Saksa riigimark	135,00	138,50	135,00	138,50	12,285	12,30
Soome mark . . .	7,98	8,10	7,98	8,10	226,93 ¹⁾	226,93
Prantsuse fr. . .	24,15	24,45	24,15	24,45	74,85	74,97
Belgia belga . . .	61,75	62,75	61,75	62,75	29,33	29,325
Helveetsia fr. . .	119,25	120,75	118,90	120,40	15,185	15,195
Itaalia liir . . .	—	29,50	—	29,75	62,12	62,00
Eesti kroon . . .	—	—	—	—	18,25 ¹⁾	18,25
Rootsi kroon . . .	98,40	94,60	98,40	94,60	19,395	19,395
Taanil kroon . . .	80,85	82,05	80,85	82,05	22,40	22,40
Norra kroon . . .	90,95	92,15	90,95	92,15	19,903	19,905
Tšehhoslov. kr. . .	15,15	15,45	15,15	15,45	119,12 ¹⁾	119,37
Hollandi kulden	248,50	251,50	248,25	251,25	7,285	7,2875
Läti lant	—	118,30	—	118,30	15,12 ¹⁾	15,12
Cerv. rubla . . .	—	—	—	—	5,707 ¹⁾	5,707
Austria šilling	69,00	70,40	68,65	70,05	26,25 ¹⁾	26,31
Ungari pengő . . .	—	—	—	—	28,00 ¹⁾	28,25
Poola zlott	69,25	70,25	69,10	70,10	26,15 ¹⁾	26,25
Leedu ltt	60,90	62,40	60,90	62,40	29,25 ¹⁾	29,25
Danzigi kulden	69,25	70,25	69,10	70,10	—	—
Hispaan. pesëta	49,90	50,90	49,90	50,90	86,125	86,18

¹⁾ 1 II 1936

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas.		1936. a. 1. I kuni 2. II	1935. a. 1. I kuni 3. II	1934. a. 1. I kuni 4. II
	27. I- 2. II 1936	20. I- 26. I 1936			
VÕI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	92,6	168,3	553,2	494,9	435,2
Sellest:					
Saksa	45,5	117,0	301,0	198,8	229,7
Inglise	47,1	51,3	221,4	268,2	192,2
Belgiasse	—	—	—	17,6	10,2
Soome	—	—	—	—	2,0
MUNAD					
(tuh. tk.) —					
<i>Eggs (1000)</i>	—	0,4	43,6	—	—
Sellest:					
Inglise	—	—	43,2	—	—
Saksa	—	0,4	0,4	—	—
PEEKON					
(tonni) —					
<i>Bacon (tons)</i>	19,2	63,2	124,4	199,8	196,1
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	738,3	135,9	1240,2	820,8	445,9
Sellest:					
Inglise	445,9	78,3	718,3	709,4	270,7
Belgiasse	185,1	—	255,9	70,3	20,1
Soome	26,9	37,3	84,3	11,2	13,3
Saksa	—	20,3	60,7	10,4	71,1
Prantsusse	80,4	—	120,8	0,2	60,5

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG — BUTTER MARKET.

Võituru seisukorra kujunemine Inglise näitas möödunud nädalal elavnemist, kusjuures kõvenesid ka hinnad. Nii noteeriti Eesti võihinnaiks Manchesteris 107—109 \$ cwt, mis moodustab fob Tallinn 145 snt kg. Saksast saadav võihind jäi endiseks, s. o. 155 snt kg. Vastavalt võihinnaide liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahelkordade kujunemisele noteeriti meie eksportvõihinnaiks 142 snt kg franko saatejaam.

Tavaliselt on esinenud nii Inglise kui ka Saksas maksimaalne hindade tase veebruaris, olles keskmiselt 7% ja 10% kõrgem kui jaanuaris. Kuna seisukord võiturul on paikkumise poolest võrdlemisi normaalne, näib sesoonne hindade kõvenemine esinevat ka käesoleval aastal. Kuna aasta esimesel poolel või sissevedu Inglise on suurem kui tarvitus, läheb osa imporditud võist küllmutusmajadesse, kus

või tagavarade seis näitab kuni juuli-augustini peagu pidevat tõusu. Nii tõusis juba võitagarade seis Inglise küllmutusmajades jaanuari keskel 375 000 kasti 350 000 kasti vastu jaanuari alul. Seejuures on aga võitagarad käesoleval aastal tunduvalt madalamad eelmisist aastaist.

Meie võiturul maksus või möödunud nädalal snt. kg:

Tallinnas	lauavõi 180—185 snt, käägivõi 140—160 snt
Tartus	" 175—185 " " 150—168 "
Rakveres	" 180 " " 135—150 "
Narvas	" 180—185 " " 160—165 "
Viljandis	" 175 " " 155—165 "
Pärnus	" 175—180 " " 125—130 "
Valgas	" 180—190 " " 150—175 "

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Inglise 963 tünni, Saksa 700 tünni.

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kindel tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering jäi püsima 88 s juures cwt. Vaatamata sellele tuli alandada peekonisigade noteeringut 4 sendi võrra kg-lt. Seda põhjustas hinnalangus teistel turgudel, eeskätt Belgias, kuhu saadeti killmutuslaeval käesoleval nädalal kgi 1400 siga värske lihana. Käesoleval nädalal makstavad eksporttapamajad peekonisigade eest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg	60	55	49	Sise-
55,5—59,5 „	55	51	45	turu-
72,5—75 „	55	51	45	hinnad
75,5—80 „	51	47	44	

Möödunud nädalal tapeti eksporttapamajades 2490 siga 2723 sea vastu eelmisel nädalal. Saksa saadeti möödunud nädalal 1972 siga. Kogusummas eksporditi käesoleval aastal juba 7900 siga.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG

Veiselihahinnad, samuti ka eluskaaluhinnad kõvenesid 1—3 sendi võrra kg-lt. Nuumpullide liha maksus 29—33 snt., keskmistel 25—29 ja lahjadel 23—26 snt. kg. Samas hinnas on ka mullikate liha. Nuumlehmade ja härgade liha maksus üksikjuhtudel kuni 45 snt. kg, keskmistel 23—27 snt., lahjadel ja praakidel 17—25 snt. kg. Eluskaalu alusel müües oleks kg hinnaks nuumveistel 23—27 snt., keskmistel 20—24 ja lahjadel 16—19 snt kg. On loota hindade kõvenemist.

Vasikalihahinnad suuremate muutusteta. Hästinuumatuist vasikaist, lihakaaluga 50—65 kg maksatakse kuni 70 snt. kg, harilikkest rammusaist 50—60 snt. kg, keskmistest 40—48 snt. ja lahjadest 38—42 snt. kg. Eluskaaluhinnad vastavalt headusele 30—45 snt. kg. Kuna eksporttapamajades töötavad konservivabrikud tarvitavad väga rohkel määral vasikaid ja kuuldavasti teevad seda pikemat aega, siis sellest sõltuvalt ei ole vasikalihahindades näha ette suurt nõrgenemist, vaid hinnad võivad isegi veel kõveneda.

Lammaste pakkumine on võrreldes eelmise aasta sama ajavahemikuga rohke, kuid soodsate hindade tõttu on välisturul eksport ka rohke, mistõttu hinnad püsivad juba pikemat aega võrdlemisi kõrgel tasemel. Eksportlammaste hinnaks tapakaalu alusel turustades noteeriti 91—96 snt. ja eluskaaluhinnaks franko saatejaam 37—42 snt. kg. Siseturul

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Munahindade liikumine välisturgudel toimus möödunud nädalal tildiselt langeva tendentsiga. Pehmeteilmade tõttu näitab munade tootmine Lääne-Euroopa kanakasvatatajais mais elavnemist, mis põhjustab pakkumise

— CATTLE AND MEAT MARKET.

hinnad endised, s. o. 38—50 snt. kg, vastavalt headusele ja eluskaaluhinnad 28—35 snt. kg. Hinnad loodetavasti püsivad veel.

Sigade pakkumine keskmine. Hinnad võrreldes eelmise nädalaga kõvenesid 1—3 sendi võrra kg-lt. Praegu (s. o. esmasp. ja teisip.) makstakse noortest sigadest 50—55 snt., keskmistest lihasigadest 48—53 snt. ja rasvasigadest 47—52 snt. kg. Hindade kõvenemist käesoleval nädalal ei ole näha ette, sest Saksa eksport on ajutiselt katkestatud. Eluskaalu alusel turustades oleks kg hinnaks 41—47 snt.

Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt. kg).

	Sealiha	Veiseliha	Vasikalih	Lambaliha
Tartu	43—47	18—30	20—30	35—45
Viljandi	48—52	25—30	30—32	38—42
Pärnu	40—46	30—50	28—35	35—40
Valga	42—46	27—33	25—30	30—35
Narva	50—55	30—40	35—45	40—50
Rakvere	41—49	23—33	28—33	35—42
Haapsalu	48—50	35—40	32—35	40—42

Nahkade hinnad: Toored, soolamata pullide ja lehmade nahad 85—88 snt. kg. Mullikate nahad 88—90 snt. kg. Soolatud nahad 90—100 snt. kg. Vasikate nahad Kr. 4.25—4.75 tk. ja kaalus üle 3,5 kg Kr. 1.40—1.45 kg. Lambanahad Kr. 2.—4.50 tk, vastavalt villa ja pinna suurusel. Hobuste nahad Kr. 7—15 tk. ühes saba ja lakaga.

suurenemist imporditajais mais. Üldiselt toimub munahindade liikumine aasta esimesel poolel nõrgenevas suunas, kusjuures madalam hindade tase saavutatakse mais-juumis. Meie siseturul püsisid hinnad enamvähem eelmise

nädala tasemel. Nii maksusid keskmise suurusega kanamunad snt. paar: Tallinnas 9—15 snt., Tartus 9—13 snt., Viljandis 9—15 snt. ja Valgas 11—13 snt. paar. Kuigi meie kanamunade eksport möödunud aastal näitas edukat tõusu 38% võrreldes 1934. a., võinuks eksportöride andmeil väljavedu olla veelgi suurem. Väljaveo tõusu pidurdas munade nõrk kvaliteet, kuna näiteks 30% kokkutulnud munade kogusest tuli realiseerida sisetu-

rul odavamaga. Kuna kanamunade väljaveo kontrollmäärustikku kõvendati, võib siseturul käesoleval aastal pakkumispinge munakaubanduses kõveneda ja realiseerimine siseturul raskeneda. Viimase nähtuse kõrvaldamiseks tuleb tootjail aegsalt hakata juhtima tähelepanu munade kvaliteedi tõstmisele, mida saaks kahtlemata parandada kvaliteedi alusel makstava hinnaga.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahind Tallinnas müügil püsis muutumata. Möödunud nädala kohta 3. veebr. s. a. noteeritud hinnad olid järgmised: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 snt. ja müügil piimatööstustele 10 snt. liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 10 snt. ja müügil piimatööstustele 8—9 snt. liiter.

1. veebruaril s. a. möödus üks aasta piimaseaduse ja piimaseaduse teostamise määrase kehtimahakkamise algusest. Piimaseaduse teostamise määrus seadis üles piima kohta mõnes osas suuremaid nõudmisi, kui oli enne linnamäärustes. Nii hakati tegema piimale reduktaazkatsesid, mida enne piimaseadust ei nõutud. Vaatamata sellele, et nõuded piimalt suurenesid, on vähenenud viimasel aastal proovivõtmise andmetel alaväärtusliku piima arv. Ka üldse on viimasel aastatel piima väärtus tõusnud. Kõige rohkem oli ala-

väärtuslikku piima pärast maailmasõda, edasi vähenedes aasta-aastalt. 1933/34 aastal oli alaväärtuslikku piima 10%, 1934/35. a. — 6,6%, viimase aasta kohta lõpliku tulemused selguvad hiljem, kuid senised andmed näitavad, et vaatamata kõrgematele nõudmistele on protokollide arv vähenenud. Seega võib öelda, et piim on viimasel aastal Tallinnas paremaks muutunud.

Vähem müügil maksus piimakauplustes möödunud nädalal I valiku rööskpiim pudelites Tallinnas 14 snt. (rasvarikkam 15 senti), Tartus 13—14 snt., Rakveres 11 snt., Viljandis 13 snt., Narvas 13—14 snt. ja Valgas 13 senti. Lahtiselt Narvas 10—11 snt. II valiku rööskpiim maksus: Tallinnas pudelites 12—13 snt ja lahtiselt 11—12 snt, Tartus 9—10 snt., Rakveres 9 snt., Viljandis 10 snt., Pärnus 11 snt., Valgas 8—9 snt., Narvas 9—10 snt., Võrus 10 snt., Haapsalus 7—8 snt., Tapal 8 snt ja Paldiskis 8 senti liiter.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Maailma teraviljaturg püsis möödunud nädalal suuremate muutusteta. Lähikäigud olid üldiselt väheldased ja hinnad näitasid väikest langust. P.-Am. Ühendriigest tulevad ülevaated teatavad külmakahjustest, mis tabasid sealsed talinisuoraseid. Kanada nisuturg on vaikne, kuid kindel. Ametliku lõpphinnangu järgi oli sealne möödunud aastane nisutoodang 277,3 milj. bušelit, mis võrdus eelmise aasta tasemega, kuid kaeratoodang ületab märgatavalt eelmise aasta ja tõuseb 394,3 milj. bušelile (e. a. 321,1). Argentinas on nisulõikus pea lõpukorral, kuid saagid on kujunenud üksikuis osades väga lahkuminevalt. Vaatamata erinevatele saakidele, on nisu väärus siiski täiesti rahuldav. Möödunud nädala

kohta noteeriti tähtsamail teraviljaturgudel järgmised hinnad kr. kv kohta (sulgudes eelmise nädala noteeringud):

r u k i s: Chicago 8.09 (7.87), Winnipeg 6.42 (6.48), Hamburg (L. Plata) 8.02 (8.14);
n i s u: Chicago 13.31 (13.40), Winnipeg 11.54 (11.71), Hamburg (Manitoba I) 14.13 (14.29), Liverpool 12.74 (13.20);
m a i s: Chicago 8.54 (8.60).

Neil päevil müüis Majandusministeerium Soome 2 000 tn. rukist, mille laadimine ja väljasaatmine on praegu käimas. Seega on täidetud kaubanduslepingu alusel Soome müüdavast rukist 8 000 tn., kuna ülejäänud osa — 2 000 tn., saadetakse välja arvatavasti kevadepoole.

Valmistatava segajõusööda peale on saabunud senini riiklikule teraviljamonopolile tellimisi üle 5 000 tn., kuna nõudmist on suudetud rahuldada vaevalt pool tellimisist, vaatamata, et jahvatusele on rakendatud kolm veskit (Tallinnas, Rakveres, Võhmas). Ehkki m. a. saagid Põhja-Eestis kannatasid tunduvalt enam kui Lõuna-Eestis, mis eeldas suuremat loomasöödapuudust ja tarvidust ostu jõusööta järele, ei ole see märgatav teraviljamonopoli jõusööda ettetellimistel. Senini on olnud suuremaks jõusöödabellijaks ja tarvitajaks ikkagi need valdkonnad, kus piimakarjapidamine on enam arenenud, s. o. peamiselt Kesk-Eestis ja osalt ka Lõuna-Eestis, kuna Põhja-Eestis ollakse tellimistega tagasihoidlik.

Viimase rukkimüügiga Soome ja jõusöödaks mineva rukki jahvatamisega on vähenenud riiklik rukkitagavara ja moodustab oma rukki arvel 18 tuh. tn. ja Lätist ostetud rukki arvel 9 tuh. tn. — kokku seisab seega praegu ladudes rukist 27 tuh. tn. ja nisu 850 tn.

Väikemüügihinnad siseturul (kr. 10 kg eest).

	Narva	Rakvere ¹⁾	Tal- linn ²⁾	Haap- salu	Tartu	Vil- jandi ³⁾
rukis	1,35	1,10	0,17	1,20	1,15	1,20
nisu	—	1,60	0,20	1,50	2,00	1,40
oder	1,40	1,00	0,16	1,20	1,20	1,00
kaer	1,00	0,90	0,18	0,90	0,90	0,90
rukkijahu	1,40	1,40	0,17	1,45	1,25	1,40
sepikujahu	2,40	2,50	0,28	2,20	2,20	2,50

¹⁾ hinnad kauplustes; ²⁾ kg hinnad.

LINATURG — FLAX MARKET.

Sotist saadud linaturuteateis märgitakse teatud elavust linakaubanduses, kuid seejuures võrdlemisi väikest arvu tehinguid.

Monopolid on kindlad hinda hoidmas, sellevastu aga on Leedu lähemata oma linamüügiga. „Der Deutsche Leinen-Industrielle“ teatel on Leedust novembri algusest kuni jaanuari viimase veerandini s. o. 13 nädala jooksul 7000 tn lina ja takku veetud välja, mida selle lühikese aja kohta loetakse tavaliselt suuremaks koguseks.

Linahinnateated Dundeest on järgmised:

	29./I 36.	22./I 36.	30./I 35.
Võru Petsari R	£ 76 —77	£ 76,10—77	£ 87—88
Pärnu ülepuhastet R . .	£ 75 —76	£ 76 —77	£ 85—86
Pärnu takk I	£ 59 —60	£ 60 —61	£ 68—70
Läti Livoonia R . . .	£ 78,10—79	£ 79 —80	£ 89—90
Vene BKKO I sort . . .	£ 86 —87		£ 93—94

Nagu siit näha, on hinnad jälle nõrgenenud. Tehingud toimuvat Läti Livoonia linal, hinnaga £ 78,10 inglise tonnilt cif R sordi alusel. Meie Võru-Petsari kohta märgitakse,

KARTULITURG — POTATO MARKET.

Esialgsete kokkuvõtete järgi veeti jaanuaris kartuleid välja üle 10 000 kv. Läänud aasta jaanuaris kartulite väljavedu tõusis ligi 7 000 kv. Seega käesoleva aasta jaanuari tõus umbes 40%.

Jaanuari viimasel nädalal külmade tõttu kartulite väljavedu pea seisis. Saadeti välja ainult 150 kv. Sortimine ladudes kestis edasi.

et kõrgema sordi (fair assortment) ja standardi alusel tehakse tehinguid £ 76,10 basis R cif. Sellest jääb mulje, et meie lina hoolimata meie väljaveo kontrollist ja praagi ühtlustamisest, on ikkagi niivõrd erineva praagiga, et välismaa firmad ja ketrajad on sunnitud meie sama margi ja sordi all saadetud lina eraldama veel halvemaks ja paremaks, mis jagab meie niigi väikese ja mitme päritolu vahel lõhestatud lina veel mitmeks ja veeretab üleliigseid raskusi meie linakaubandusele.

Viljandist saadud teadete kohaselt on makstud möödunud nädalal 95 senti kg. D sordi alusel ja Abjas on keskmine hind 80 senti ümber kg-lt, seda peaks arvama D sordi kohta, kuna Abja lina keskmine sort palju üle selle ei tõuse.

3. veebruaril Petseris peetud kuulaadal on ostetud 7 vagunit lina, hinnaga keskmiselt 185 krooni kaalult või 112 senti kg. R sordi alusel.

Käesoleval nädalal on loota, et läheb mõnituhat kv. kartuleid välja.

Inglises viimasel ajal kartulihinnad näitavad langust, mistõttu meie eksportöörid on sinna kartulite saatmisega tagasihoidlikud.

Läänud nädala ajal maal raudteejaamades võeti kokku ainult mõni üksik vagun kartuleid, kuna suurem osa nädalast vastuvõtmine

täiesti seisis. Väljamakstud hindades on märgata veidi langust umbes 20 smt. kv.

Kartullihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 3. veebruaril s. a. Börsikomitee ruumes noteeriti järgmised hinnad.

1. Söögikartul: raudteejaamades kr. 2.60—290 kv.

2. Tööstuskartul: tärklisvabrikutes kr. 1.70—2.20 kv. P. Eesti piiritusvabrikutes kr. 1.90—2.20 kv. L. Eesti piiritusvabrikutes kr. 2.20—2.50 kv.

Tendents tagasihoidlik.

KALATURG. — FISH MARKET.

Möödunud nädalal valitsevate külmade ilmade mõjul paranesid püügiolud Pärnu lahes ja sisevetes. Kalatoodang suurenes ning Tallinna saabus järjest suuremaid värskekalaasaadetisi, peamiselt odavamaid kalasorte, (ahven, latik, luts) kuna kallimaid kalaliike, nagu koha ja haage, tuli väiksemal arvul.

Et viimasel ajal avanesid soodsad võimalused värskekala ekspordiks Prantsusse ja nõudmised suurenesid teisisse maisse, siis suurem osa möödunud nädala kalatoodangust suunati välismaale: Rootsi, Prantsusse Šveit-

si, Tšehhoslovakkiasse ja Soome. Seesuguse olukorra juures jäi Tallinna turule müügilie värskekala rahuldavalt, mistõttu kalahindades ei tulnud ette suuremaid muutusi.

Räimeturg. Rääimepüük, mis toimub avamerel, seisis külmade ilmade tõttu. Ainult Naissaarelt ja Paldiskist tuli mõni saadetis. Kala vähesus mõjus hinna tõusule. Nõuti 20—22 s. kg. mõnel juhul isegi 25 s. kg. Kõrge hinna tõttu ostmine tagasihoidlik. Kilu vähe — hind 28—30 s. kg. Tursk 25—35 s. kg.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

RAUDTEE- JA AUTOBUSEÜHENDUSE KOOSKÖLASTAMISEKS TARVITU- SELEVÕETUD ABINÕUD.

MEASURES ADAPTED FOR COORDINATION OF RAILWAY AND MOTOR TRANSPORT.

Mais, kus raudteed osutuvad riigimonopoliiks, määratakse raudtee- ja autobuseühenduse kooskõlastamise abinõud ja nende elluviimine kindlaks seaduslikul teel. Mais aga, kus domineerivad eraraudteed, osutuvad vastavad seadused vaid algeks vabatahtliku koostöö arendamisel raudteede ja autobuseettevõtete vahel. Ent ka neis mais kuulub lõplik sõna koostöö määramisel valitsusvõimu esindajale. Nii lahendab, näiteks, Prantsuses kõik transpordi jaotamisega seosesolevad küsimused eriline koordineerimiskomitee, kes koosneb raudteede ja autobuseühenduse esindajaist. Kui komitees ei jõuta mõne küsimuse juures kokkuleppele, lahendab küsimuse eriline vahetkoha, kelle otsuse kinnitab avalikkude tööde minister. P.-Am. Ühendriikides otsustab raudteede ja autobuseühenduse koostöö ja ühtlase transpordisüsteemi loomise küsimused eriline va-

litsuse poolt määratud transpordi üldine koordineator.

Peabinõuks raudtee- ja autobuseühenduse kooskõlastamiseks osutub nende tegevuspiirkonna jaotamine. Mais, kus raudteed osutuvad riigimonopoliiks ja kehtib tavaliselt autobuseühenduse kontsessioonisüsteem, määratakse kohalikuks, resp. liihimaahenduseks teatud vöö, mille piires autobuseühenduse ettevõtjad võivad toimendada kaubavedu vabalt, s. o. erilise kontsessioonita. Reisijatevedu väljaspool omavalitsuste piire on tavaliselt vaatamata kaugusele tehtud sõltuvaks kontsessioonist, kui autobuseistekohtade arv ületab teatud normi (Saksas — 8). Tavaliselt ei nõuta kontsessiooni ringlõbusõitude kohta (Saksas n. n. „ringsõidud”). Belgias määrati 1932. a. seadusega kindlaks, et kontsessiooni tuleb võtta mitte ainult re-

gulaarse, vaid ka juhusliku reisijate-autobuseveo kohta.

Saksas ja Austrias oli nähtud ette selliseks kohalikuks vööks, mille piires on lubatud nii juhulik ka kui regulaarne kaubavedu, 50 km (Saksa raudteede poolt algatati hiljem seaduseelnõu vöö piiramise kohta 25 km-le). Šveitsis loetakse kohalikuks vööks ainult 10 km. Kõik need, kes tahavad pidada maksulist autobusekaubavedu väljaspool kohaliku vööd, s. o. Saksas, näiteks, üle 50 km, peavad võtma kontsessiooni olemata sellest, kas teostatakse regulaarseid või ainult juhuslikke vedusid. Ilma kontsessioonita võivad kaugemaa peale, näiteks, Saksas vedada kaupa ainult tööstusettevõtte oma tarviduseks. Sel puhul peavad autobused kuuluma ettevõttele ja juhitama ettevõtte enda juhi poolt. Šveitsis antakse autobuseühenduse kontsessioon ainult 10—30 km kauguse peale. Üle 30 km lubatakse vedu ainult raudtele (peale tööriistade, mööbli jne., millete vedu on võimaldatud erilise loaga ka autobustele). Samuti ei antud Ungaris vastavalt 1932. a. seadusele kontsessiooni üle 30 km kauguse peale, kuna 1933. a. seaduse kohaselt antakse kontsessioon ainult lühimaa peale ja väljaspool raudteetegevuse piirkonda.

Ent selliste abinõude tarvituselevõtmise osutub erakordseks nähtuseks. Tavaliselt antakse kontsessioone samuti pikamaa peale ja raudteetegevuse piirkonnas. Kuid kontsessiooni andmine teostatakse reeglipäraselt nii, et autobuseühendus ei osutuks raudteele võistlajaks, vaid kaastööliseks. Otsustavaks osutub asjaolu, et kontsessiooni andmisel omavad kaasotsustamisõiguse raudteed. Nii annab Saksas kontsessiooni eriline komisjon, kuhu kuuluvad ka raudtee- ja postiesindajad. Kui raudtee esindaja on kontsessiooni vastu, antakse kiisimus lõplikult otsustamiseks teedeministrile. Belgias kuulatakse kontsessiooni andmisel enne raudteevalitsuse arvamust. Tšehhoslovakkias ei anta üldse kontsessiooni sellistele autobuseühendele, mis võiksid võistelda raudteega. Samuti omavad Tšehhoslovakkias raudteed kontsessiooni andmisel kaasotsustamisõiguse. Ungaris vastavalt 1933. a. seadusele ei anna kontsessiooni enam valitsus, vaid riigiraudteevalitsus, kusjuures kaubaveoautobuse

kontsessioon antakse ühiselt kaubaveoautobuse ühinguga.

Mais, kus domineerivad eraraudteed, korraldab riik eriliste seadustega vabatahtliku tegevuspiirkonna jaotamist raudtee- ja autobuseettevõtete vahel. Nii vastavalt kokkuleppele, mida sõlmisid Prantsuse raudteed autobuseühenduse pidajaiga, jäi raudteele massartikliite vedu ja vedu pikamaa ning keskmise kauguse peale. Autobuse-transportile võimaldati ühendusepidamist teostavate ja sulutud raudteejaamade vahel (sel juhul autobuseühendus läheb rööbiti raudteega) ja kogu ümbruskonnas, mis kuulub teotseva raudteejaama juurde (sel juhul autobuseühendus on radikaalne).

Tegevuspiirkonna määramisel pühendatakse erilist tähelepanu asjaolule, et autobuseühendus areneks neis piirkondades, mis raudtee poolt ei ole veel haaratud ja kus autobuseühendus on tõesti tarvilik. Austrias antakse autobuseühendusarendamise ergutuseks raudtee poolt mittehaaratud piirkondades kontsessioon pikaja peale, koguni kuni 25 a. Sellega kavatsatakse huvitada ettevõtjaid organiseerima autobuseühendust seal, kus tulud on esialgu väikesed, või ei kata isegi väljaminekuid ja kus suuremat tulu loodetakse saada alles pikema aja pärast.

Kuna autobuseühenduse kontsessioonid antakse tavaliselt ka raudteetegevuse piirkonnas, siis selleks, et autobuseühendust panna raudteega ühesuguseisse tingimusesse. Reas mais on määratud seaduslikul teel kindlaks kontsessioonäride kohustused ja vastutus sarnievalt raudtele. Nii võib Saksas ja Austrias toimetada kaubavedu ainult kaubakaaskirjaga (kaubanimestik ja dublikaat), mida nagu raudteedublikaategi täidab kaubasaatja ise. Vedu võib toimetada ainult teedeministeeriumi poolt määratud autobusetariifi järgi, mis on arvestatud selliselt, et vedu raudteel ja autobusel oleks seatud ühesuguseisse tingimusesse ja autobus ei ähvardaks raudteetariifi rahvamajanduslikku struktuuri.

Veomaksu alandamise puhul on kindlaks määratud normist nähtud ette trahv vähendatud summa sajakordsel määral, kusjuures trahvimise korral võib apelleerida ainult ad-

ministratiiv-korras. Kehtimapanud seaduse põhjal andis teedeminister erilise instruksiooni, mis käsitleb üksikasjalist kontrolliteostamise korda. Samuti on pandud Tšehhoslovakkias kontsessioonäridele samasugused kohustused ja vastutus nagu raudteilgi. Kaubaveo kontsessioonärid peavad töötama välja veokorra ja tariifid. Viimased kuulvad peale kinnitamist avaldamisele. — Lätis, kus autobusekaubavedu, võttes raudteelt ära väärtuslikumad artiklid, nagu manufaktuur-, koloniaalkaubad jne., ja jättes viimasele vähemväärtuslikke, millede vedu raudteed toimetaavad alla omahinna, on samuti näha ette tariifüsteemi kehtimapanekut kaubaveoautobuse kohta.

Autobuseühendus, olles raudteega ühtlasest tingimustes, omas siiski selle paremuse, et ta vedas kaupu majast majja. Seepärast hakkasid ka raudteed paljudes maades arendama intensiivsemalt kaubavastuvõttu kliendi kodunt või ladudest ja toimetama kaupu oma autodel raudteejaama ning vastupidi. Sellist kombineeritud ühendust arendasid laialdaselt ka Läti raudteed, asutades erilisi veokontoreid reas raudteest eemalolevais linnades ja alevs. — Šveitsi raudteed asutasid mitte palju aega tagasi erilise seltsi „Sesa“, mis omab raudtee abiteevõttena samuti suure arvu autosid, luues sel teel kontakti mõlemate ühendusvahendite vahel. — Kui raudteil tuleb autobustest puudus, siis näiteks Saksas nad sõlmivad lepinguid autobusetranspordi erateevõtjatega ja rakendavad neid kaastööle ning kontrollivad nende tegevust.

Et tõsta oma võistlusvõimet autobusega teostavad raudteed reas mais oma juures ühendusparemusi ja kergendusi, nagu: suurendades kiiremate ja ökonoomsemate, kergeste kaubarongide arvu, lihtsustades ja muutes kiiremaks kauba peale- ja mahalaadimist, vähendades vormiliteeti kauba vastuvõtul ja väljaandmisel, alandades tariife jne.

Kui kontsessioneeritud autobused sünitavate raudteele siiski kahjusid, siis näiteks Belgias on raudteel õigus 1924. a. seaduse kohaselt nõuda autobuseühenduselt kompensatsiooni, kusjuures viimane

ei või olla alla 10% vastava autobuselini bruttotulust. 1933. a. seaduse kohaselt võidakse raudteega võistlevaile autobuseelinidele panna peale isegi maks raudtee kasuks. 1933. a. seadusega pandi Belgias kehtima uued maksud autobusetranspordilt, kusjuures iseloomustav on, et maksumäärad suurenevad piiramatult olenevalt kaugusest. — Inglises suurendati raudtee võistlusvõime tõstmiseks 1933. a. tunduvalt maksu autotarbeks, kütte- ja määrdeõlidelt.

Paljudes maades osutus raudtee- ja autobuseühenduses kooskõlastamise abinõuna muuseas eraautobuseelinide ülevõtt raudtee poolt või uute autobuseelinide avamine raudteede poolt. See nähtus on võtnud maad eriti Inglises, kus seda soodustas samuti seadusandlus. Eriti võib panna tähele autobuseelinide üleminekut raudtee kätte Taanis, kus kontsessioonüsteem pandi kehtima juba 1927. a., ja kus võistlusprobleemi ei läinud korda lahendada tagajärjekalt ning raudteed otsisid väljapääsu eraautobuseelinide ülevõtmises ning samuti uute linide asutamises. 1934. a. lõpul ekspuaterisid Taani raudteed juba 59 autobuselini 2416 km pikkusel. — Lätis Riia ja Jelgava (Mitavi) vahelise autobuselini üleminekuga mõeldunud aastal riigi kätte ei ole kõrvaldatud mitte ainult võistlus raudteega, vaid tänu ühenduse koordineerimisele ühe juhataja kätte on paranenud tunduvalt ka ühendus nende kahe linna vahel. Nii võib, näiteks, raudtee III klassi kuupiletiga rongile hiinimisel sõita vähese juurdemaksu eest autobuses ja II kl. kuupiletiga ilma juurdemaksuta. Riigile kuuluv autobuseühendus kontsentreerub tavaliselt raudtee kätte. Tšehhoslovakkias on see määratud kindlaks isegi seadusega.

Abinõude tarvituselevõtmine võistluseks võistleva autobuse vastu rahvusvahelises raudteeühenduses ei ole veel kuigi ulatuslik. Iseloomustavaks eeskujuks osutub Šveitsi raudteede tariif, mille kehtaselt rahvusvahelise kaubaveo jaoks ettenähtud tariifi alandus leiab käsitamist ainult sel korral, kui kaubavedu ka ses maas, kust ta tuli, toimus raudteel. Sama klausel on nähtud ette ka raudteeühenduses Itaalia ja Austria vahel.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

23. jaanuaril 1936. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides 34 126 809,63 välisraha 826 429,47	1. Põhikapital — <i>Capital</i> 5 000 000,—
2. Vahealusraha — <i>Subsidiary Cctn.</i> 3 337 362,51	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i> 586 252,48
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i> kaubavekslid 7 694 707,11 põllumajandusl. 1 290 013,20 metsatööstusl. 20 766,99	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i> a) pangatähed liikvel 40 114 065,— b) jooksvad arved: valituse 15 608 931,18 pankade 7 737 051,23 teisod 2 842 519,12
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i> valitusele — teistele *) 10 444 512,48	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i> 26 186 601,68 7 522 347,59
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i> 2 973 886,90	
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i> 18 645 208,26	
<hr/> <hr/> 79 359 166,55	<hr/> <hr/> 79 359 166,55

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 52,72%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 2 419 063,98
Includes Elcr. 2 419 063,98 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

A-S. „TEKLA”

PEAKONTOR: TALLINN, S. KARJA 15
 KODUKESKJAAM, TELEFON 448-18.
 JUHATUS „ 474-31.

RIIDE ÄRID:

TALLINN, Suur Karja 15, telefon 445-23.
 Valli tän. nr. 10, telefon 468-02.

HAAPSALU, Ehte 2 tel. 1-57

KURESSAARE, Kauba 2, tel. 72

MUSTVEE, Tartu 15, tel. 62

NARVA, Peetri pl. 2, tel. 2-38

PETSERI, Kaubarida 6/7, tel. 1-17

PÄRNU, Vee ja Pika tän. nurgal, tel. 1-10

RAKVERE, Turuplats, telef. 2-85

VALGA, Kesk tän. 14, telef. 26

VILJANDI, Tartu tän. 6-a, tel. 2-40

VÖRU, Jüri tän. 5-a, telefon 1-26

Müügil kindlate hindadega järgmiste kodumaa vabrikute kaubad:

BALTI PUUVILLA KETRAMISE JA KUDUMISE VABRIKU A/S-i
 KREENHOLMI PUUVILLASAADUSTE MANUFAKTUURI O/Ü-se
 SINDI TEKSTILVABRIKUTE ÜHISUSE
 O/Ü EESTI NIIDIVABRIKU

Välismaa kauba tarvitamisel voolab meie raha üle piiri,
 suureneb järjest töötute arv, jääb vaeseks maa ja rahvas!

Ostes kodumaa kaupa, vähendame tööpuudust!

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

TŠEHHOSLOVAKKIA.

Plaanimajandus Tšehhoslovakkias.

Economic Planning in Czechoslovakia.

Plaanimajandusega alustati kõigepealt põllumajanduses. Siin piirati tootmist ja reguleeriti hindu. Teravili, seakasvatus, humalad, subkrunaeris ja suhkur, margariin ning tähtsiks võeti riikliku hoole alla. Päevakorral on rasvainete sündikaadi loomine, mille kaudu tahetakse reguleerida ümber juba senini reguleeritud sissevedu.

Nüüd hakkab plaanimajandus juurduma ka tööstuses. Ei ole veel küll jõutud ammukavatsetud söekaevanduste riigistamiseni, kuid tööstuses on pandud kehtima põhimõtted, mis võivad saada saatustliikruks erainiatsiivile. See on „numerus clausus“ põhimõte. Selle all on mõeldud mõne tööstusala sunduslik sünditseerimine, kus ei lasta enam juurde uustulnuid, uusi investeerimisi ega kauemat aega seisnud ettevõtete uuesti tööleasumist. Algust on siin tehtud juba õnklakaasitööstusega ja järjekorras seisab tekstiiltööstus. Praeguse korra kohaselt pannakse kehtima sundorganisatsioon ehk sündikaat mõnel tööstuslikul erialal (nagu keeraamikatööstuses õnklakaasi alal), kui töösturid seda ise nõuavad, kusjuures igal erialal võivad olla eritingimused. Enamusarvuks loetakse, kui nõudmine on esitatud 60—70% kas ettevõtete omanikest, tööstuskapatsiteedist, üldlähikäigust, toomaterjali tarvidusest, toodangust või teenistustasudeks minevast üldsummast ja lõpuks tööliste ning ametnikkude arvust. Sellega on algatusvõime tehtud väga elastseks. Ühinemissooviavaldus antakse Kaubandusministeeriumile ja kui viimane leiab vajalikuks asjale anda käik, teeb ta sooviavalduse avalikult teatavaks ja annab tööstureile 15 päeva aega vastulausete sisseandmiseks ja edasi 15 päeva tõenduste esitamiseks. Järgneva 30 päeva jooksul peab tulema otsus, kui vastulausetelega ei ole tõestatud, et nõutavad tingimused ei ole täidetud. Viimasel korral annab ministeerium asja vahekohtukomisjonile, kelle liikmed majandusorganisatsioonidest võivad pooled viia kokkuleppele, kui leitakse, et üldmajanduslikud huvid nõuavad käsitatava ala regulee-

rimist. Seejärele annab Kaubandusministeerium kokkuleppele Hoolekande- ja Siseministeeriumiga lõppotsuse. Selle otsusega kuuluvad kõik tööstused, ka protesteeriv väheemus, ühte sündikaati kõikide põhikirjas ettenähtud õiguste ja kohustustega. Sündikaadil on kokkuvõetult järgmised õigused: selle järele valvata, et kõik tootjad oleksid liikmed. Selgitada, kui suur on siseturutarvidus ja väljavedu ning selle järgi määrata kindel kvoote üksikutele tootjatele ning sellest näha ette üleastumise sanktsioonid, korraldada ühist väljamüüki, panna kehtima ühised müügitingimused ja modaliteet, reguleerida hindu, määrata kindlaks maksutingimused, hoolitseda ekspordi alalhoiu ja arendamise eest; määrata vastav vahetõrje sise- ja välisuru jaoks töötamises. Võtta tarvitusele abinõusid kõlvatu võistluse vastu. Ühtlustada ja tõsta kaubakvaliteeti. Sündikaati võib volitada sisse- ja väljaveokorralduste läbiviimiseks oma alal (nii näiteks on keeraamika alal prantslastega kindel kokkulepe Prantsuse vastava kvoote ja hindade suhtes, mida kontrollib töösturite ühing ning annab oma liikmeile päritolutunnistusi, milledega seda kaupa ei lasta sisse Prantsusse). Sündikaadil on õigus revideerida kontrollorgani kaudu oma liikmete raamatupidamist, kõiki tööstusse puutuvaid dokumente ning kirjavahetust; üldse valvata kehtimapanud tingimuste täitmise üle. Vähemuskaitse on samuti nähtud ette. Tööstuskvoote jagamise ja kulude jaotamise otsuse vastu võib esineda protestiga Kaubandusministeeriumi ees kuni 20%-ne vähemus. Kui ministeerium 15 päeva jooksul ei otsusta teisiti, jõustub üldine enamuse poolt tehtud otsus. Need ja üksikute liikmete põhjendatud kaebused võib ministeerium anda vahekohtukomisjonile (kelle eesistujaks on riiklik komisсар). Viimane instants on ikkagi ministeerium. Kartelliseaduses ettenähtud hindade kontrolli määrused käivad üldiselt ka selliste sündikaatide kohta. See sünditseerimispoliitika on mitmelt poolt kutsunud välja teravat

kriitikat, kus peamiselt rõnutatakse seda, et sündituseerimisest on huvitatud eeskätt mahajäetud ja raskusis siplevad ettevõtted, kellest mitmed oleksid pidanud vabavõitluse juures sulgema ukseid. Ka halvavat see töös-

tuse moderniseerimistempot. Teisest küljest aga tuuakse esile, et see korraldus kaotab kaootilise tootmise ja ebaterve võistluse, üleinvesteerimised ja ületoodangu.

HISPAANIA. Hispaania nõuded Eestis väljaantud dokumentide kohta.

Requirements Concerning Documents.

Hispaanias kehtiva korra kohaselt peavad olema kõik Eesti ametiasutiste poolt väljaantud dokumendid, mis on määratud His-

paania jaoks, legaliseeritud Hispaania konsulaadi poolt Eestis.

SOOME. Soome eksportpreemiad 1936. a. — Finnish Export Premiums in 1936.

Käesoleva aasta eksportpreemiaiks on määratud valitsuse poolt: võlle — 4 Smk. kg; sordijuustule ja juustule üle 50% rasva sisaldusega Smk 4 kg; teisele juustule Smk. 2 kg; kanamunadele Smk. 2 kg; sea-
lihale Smk. 3,25 kg; loomaliinale Smk. 1 kg; soolatud põdralihale Smk 2,50 kg; suitsutatud põdralihale Smk. 3 kg; toorele põdra-

lihale Smk. 1,50 kg; elussigadele Smk. 2,50 eluskaalu kg.

Preemiaid ei maksta soolatud või suitsutatud sealihalt, mis viidud Inglisse, kui ei ole tõestatud, et see on viidud sealt mujale. Samuti ei maksta preemiaid juustult, mis viiakse P.-Am. Ühendriigesse.

Soome kanamunade väljavedu ja väliturud.

Finnish Egg Exports and Export Markets.

1935. a. oli munade väljavedu 15,5% väiksem kui 1934. a., tõustes 144,60 milj. tk. (e. aastal 26,58 milj. tk. rohkem). Vinetilukunta „Muna“ poolt müüdi sest arvust 55,24 milj. tk. ehk 38,2%, mis suurem eelmise aasta sama ettevõtte väljaveost 1,4% võrra. Kõige suuremaks munade ostjaks oli Inglise, kuhu läks 58,4% kõigist munadest. Palju mune läks ka Saksa. Uute turgudena tulid juurde Hispaania ja Šveits. „Muna“ poolt maksti 1. ja 2. sordi munade eest keskmiselt Smk. 13,09 kg-lt ehk Smk, 0,87 rohkem kui eelmisel aastal, kuigi väljaveopreemia oli keskmiselt Smk. 0,75 kg-lt väiksem.

Praegust turukonjunktuuri peetakse nõrgaks. Inglise saadetakse viimasel ajal mitmeid poolt odavaid, eeskätt hollandi mune, mis suruvad hinnad madalale. Senini on hinnad püsinud veel kõrgemal kui läinud aasta algul, kui need ainult ei lange veelgi.

Šveitsi turg, mis avanes läinud aasta lõpul, on praegu Soome jaoks kinni, sest senini ei ole saadud müügilubasid. Eelmised müügiload muretsesid šveitsi ärimehed, kui

seal tekkis puudus munadest. Kas ja kui suurte koguste peale võib sealt loota lubasid, see on praegu veel lahtine.

Väljavedu seisab ka Hispaaniasse, sest tahetakse ära oodata, kuidas kujuneb rahatasumine. Läinud aastal alustati müütkidega novembris, kuid senini ei ole müüjad veel saanud raha. Üldiselt olevat Hispaaniast võimalik saada raha kätte 6 kuu pärast, kuid Soome müüjaille olevat ostjad kinnitanud, et raha võib saada kätte ka varem. Hinnad olevat Hispaanias veidi kõrgemad kui Inglise, kuid valuutaraskuste pärast on ka teiste riikide munade väljavedu Hispaaniasse praegusel ajal katkenud.

Saksalt saadi jaanuaris kontingent 112 000 kg. ja see on juba täidetud. Aasta algul oli veel lootusi, et see kontingent võib suurene-
da, kuid senini ei ole sellest teatatud midagi konkreetsemat.

Tšehhoslovakkiasse ei ole mune saadetud mitme nädala jooksul, sest hinnad olid väga madalad. Nõudmine olevat suurem külmutusmajades hoitud munade järele.

Olukord Soome võiturul. — Conditions of Finnish Butter Market.

Võihinnas esines viimasel ajal siseturul tugev langus. Suurmuügihind langes juba Smk. 21-le, olles 2 Smk. võrra madalam läinud aasta sama aja hinnast. Hinnalanguses on mitu põhjust. Kõigepealt oli preemia viimasel ajal madalam kui kunagi varem (Smk. 1:—), pealeselle kaotati Saksa minevalt võit lisahind (umbes Smk. 5,5 kg.), mis Saksa osasuuruse juures tähendas Soome väljaveos ($\frac{2}{5}$) palju, ning pealeselle ilmus taani või Saksa turule ja asumaade või Inglise turule madalamate hindadega kui seni. See ei jätnud mõjustamata siseturu hindu. Või madal hind sundis valitsust tõstma või väljaveo-preemiaid Smk. 1-lt 4 Smk-le, mis arvatavasti esialgselt aitab tõsta siseturu hindu. Elarve tegemisel arvestati va-

litsuse poolt teatavasti paranevat konjunktuuri karjasaaduste väljaveol ja võeti eelarvesse preemiaiks tunduvalt väiksem summa. Kui see arvestus osutus ekslikuks, tuleb seda summat tõsta.

Põllumajandus-organisatsioonide poolt tehtud arvestuste järgi on viimaste aastate jooksul saadud võist suurmuügil koos preemiatega järgmisi hindu: 1933. a. — Smk. 21,20; 1934. a. — Smk. 21,56 ja 1935. a. Smk. 23,86, kuna preemiad olid samul aastal keskmiselt Smk. 3, Smk. 5,98 ja Smk. 4,86 kg. Nende arvudega tahetakse tõendada, et põllumehed ei ole saanud senini seda keskmist hinda, mis võeti valitsuse poolt eksportpreemiate sisseadmisel eesmärgiks ja nimelt Smk. 24.

Soome riigi 300 milj. Smk. suurune siselaen.

Finnish Internal Loan of 300 Mill Smk.

Eduskunnalt saadud voilitustega kavatseb valitsus teostada siseturul 300 milj. Smk. laenu, mis oleks $4\frac{1}{2}\%$ -ne, emissiooni kursiga 96. 150 milj. Smk. eest võtavad obligatsioonid valitsuse ettevõtteid ja ainult teine pool

lastakse turule. Laenu paberite müügi teostab Suomi Pankki, Kansallis Osake Pankki, Pohjoismaiden Yhdyspankki, Helsinki Osakepankki ja pangakontor V. Benson. Siselaen kasustatakse riigivõla vähendamiseks.

Saksa kapital Soome mäetööstusse. — German Capital in Finnish Mining Industry.

Ajalehtede andmeil käivad praegu läbirääkimised Saksa kapitali paigutamise kohta rauamullakaevandussisse Kärvasvaaras (Kemijärve raudtee läheduses), mis avastati hiljuti ja on praegu uurimisel. Esialgselt olevat kōnet $\frac{1}{2}$ milj. Smk. mahutamiseks eeltõiks.

Sakslaste arvates olevat nende kapitali tulek soodustuseks Soome-Saksa maksuvahekordade kergendamiseks, mida Soomel praegu saada. Saksa kapitali Soome tulekul saavat Soome jälle rohkem osta Saksast. Läbirääkimiste lõpptulemusist ei ole veel teateid.

Helsingi kalahinnad. — Fish Prices in Helsinki.

Hind arvestatud Smk. kg.	8. I 36. 10. I 36. 17. I 36. 24. I 36.								
	8. I 36.	10. I 36.	17. I 36.	24. I 36.					
Ahven	—	—	5—6,50	4,50—6	Lõhi (Lad.)	16—22	16—22	20—25	18 —25
Haug	6—13	8—13	8—13	8 —13	Siig	8—12	7—12	7—12	7 —12
Latik	6—8	6—8	7—8	6 —8	Koha	12—15	12—14	12—15	12 —15
					Luts	6—12	6—11	6—11	6 —11

SAKSA. Saksa väliskaubandus 1935. a. — German Foreign Trade in 1935.

1935. a. oli sissevedu, arvates juurde lisa RM. 13 milj. 1934. aastast, RM. 4159 milj. ja väljavedu RM. 4270 milj. See näitas mõõdunud aastal Saksa väliskaubandusbilansi aktiivsust RM. 111 milj. võrra.

Võrreldes 1934. a. näitab see aktiveedi tõusu umbes RM 400 milj. võrra, mis on tingitud suurel määral sisseveo vähenemisest.

Üldiselt oli sissevedu umbes 7% väiksem nii väärtuselt kui ka koguselt kui 1934. a. Sisseveo tagasiminekuks esines kõigis peaainete rühmades. Valmiskaupade sisseveo languse põhjuseks võib arvata Saarimaa tagasisaamist ning uue kaubanduspoliitika kehtimapanemist.

Väljavedu oli mõõdunud aastal umbes

RM. 100 milj., mis on 2,5% kõrgem kui 1934. a. Koguselt oli tõus ligi 11%, kuma samal ajal sissevedu langes keskmiselt 8%. Väljaveo tõus olenes suurelt osalt valmiskaupade väljaveo suurenemisest. Toorainete väljave-

du, olles väärtuselt vähenenud, oli koguselt ikkagi suurem eelmisest aastast. Üldiselt oli toitainete ja jookide väljaveodu nii väärtuselt kui ka koguselt umbes $\frac{1}{3}$ väiksem 1934. a. väljaveost.

Berliini kalahinnad. — *Fish Prices in Berlin.*

Hinnad per. 50 kg. RM.

	8. I 1936.		10. I 1936.		17. I 1936.		24. I 1936.	
	elus	elutu	elus	elutu	elus	elutu	elus	elutu
Angerjas:								
välks.	—	—	—	90	145	—	—	—
keskm.	130—150	—	—	—	100—110	—	140—145	—
suur.	—	—	150—160	—	—	—	—	—
Haug:								
välks.	90	70—80	95—100	—	95—100	95—100	95—100	65—80
keskm.	80	60—70	70	60—65	70	70	85—90	60—70
suur.	—	—	—	50	50—60	—	—	50—60
Koha:								
välks.	80—90	60	—	80—90	80—85	80—90	—	75—85
keskm.	80—90	60—70	—	70—90	80—85	70—90	—	75—85
suur.	60—70	50—60	—	70	70	70	—	70—75
Ahven:								
välks.	—	—	—	—	20—25	—	—	—
keskm.	—	—	—	—	—	—	—	—
suur.	—	—	—	—	50	—	—	—
Latikas:								
välks.	—	—	—	—	5	10	—	—
keskm.	100	90—100	—	—	20—25	10—15	—	—
suur.	—	—	—	—	25	25	—	—
Linask:								
välks.	—	—	70	—	—	—	80	—
keskm.	—	—	—	—	110	100	90—110	50—60
suur.	—	—	—	60	—	—	—	—
sortimata.	—	—	100	—	—	—	—	—
Särg:								
välks.	—	—	—	—	10—15	10—15	—	—
keskm.	28—30	22—25	—	—	22—25	20—25	—	—
suur.	—	—	—	—	25	25	—	—
Mere lõhi:								
välks.	140	—	—	—	—	—	—	—
keskm.	150	—	140—150	—	—	—	180	—
suur.	—	—	—	—	150	—	—	—
Suitsukilu:								
	—	—	—	—	—	35—40	—	35—40

BELGIA. Sulatatud searasva ja valmistatud sealiha sisseveottingimused Belgias.

Conditions of Lard and Pork Import into Belgium.

Käesoleva aasta veebruari jaoks on Põl-
lutöömisteeriumi poolt pandud kehtima
järgmised sisseveottingimused sulatatud sea-
rasva ja valmistatud sealiha jaoks:

Palved tulevad esitada 15 II ja sissevedu
peab toimuma hiljemalt 29 II. Palutava

sisseveoloa koguse alammääraks on 1000 kg,
kusjuures koos palvega tuleb tasuda kautsi-
joni frs. 0.10 kg, mis langeb riigi heaks, kui
palutud litsentsi järgi ei ole toimetatud sis-
sevedu.

Või sisseveottingimused Belgias. — *Butter Import Conditions into Belgium.*

Põlütöömisteerium on teinud teatavaks
uued või sisseveottingimused veebruari jaoks.
Sellekohaselt on senine litsentsimaks viidud
uuesti 4.50 frangile 6 frangilt. Litsentsi või-

koguse alammäär on viidud alla 100 kg-le
senise 500 kg asemel. Palved litsentsi saa-
miseks tulevad esitada 5 veebruariks ja sis-
sevedu toimuma hiljemalt 15. veebruariks.